ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๘ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก ฯ

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า..... ฯ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. เอตๆ + อโวจ สนธิเป็น .....ฯ

ข. จตฺตาโร + อิเม สนธิเป็น ..... ฯ

ค. ตาสาหๆ ตัดบทเป็น ..... ฯ

ฆ. โนเหตๆ ตัดบทเป็น ..... ฯ

ง. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๔ คือ ..... ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. คุณนามคืออะไร ฯ

ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถีลิงค์อย่างเดียว ฯ

ฆ. วิเสสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ง. นิบาตนั้น สำหรับใช้ลงที่ไหน ฯ บอกถึงอะไร ฯ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ธาตุ ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด ฯ อะไรบ้าง ฯ

ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตุวาจก ฯ และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร ฯ

๕. กิริยากิตก์ คือ ฉนฺโน, ปมชฺช แปลว่าอย่างไร ฯ สำเร็จรูปมาจากอะไร ฯ จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. วิเนติ เตนาติ วินโย ฯ

ข. ปธมํ ภวติ เอตสฺมาติ ปภโว ฯ

ค. สยํ ภวตีติ สยมฺภู ฯ

๖. อะไรชื่อว่าสมาส ฯ ว่าโดยชื่อ มีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ นรสีโห, อุปนครํ เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู ฯ

๗. ในชาตาทิตัทธิตและปกติตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ ทสฺสนีโย ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

เฉลย ประโยค ๑-๒
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สระที่เป็นทีฆะล้วน และสระที่เป็นรัสสะมีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อครุ มีเสียงหนัก ฯ

ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทนฺโตฏฺฐโช ฯ

๒. ได้เติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. เอตๆ + อโวจ	สนธิเป็น	เอตทโวจ ฯ
ข. จตฺตาโร + อิเม	สนธิเป็น	จตฺตาโรเม ฯ
ค. ตาสาหๆ	ตัดบทเป็น	ตาสๆ - อหๆ ฯ
ฆ. โนเหตๆ	ตัดบทเป็น	โนหิ - เอตๆ ฯ

ง. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๔ คือ โลโป ๑ อาเทโส ๑ อาคโม ๑ ปกติ ๑ ฯ

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ ท่านแบ่งเป็นลิงค์ ๓ คือ ปุลิงฺคๆ เพศชาย ๑ อิตฺถีลิงฺคๆ เพศหญิง ๑ นปุสกลิงฺคๆ มิใช่เพศชาย มิใช่เพศหญิง ๑ ฯ

ข. คุณนาม คือ นามที่แสดงลักษณะของนามนาม สำหรับหมายให้รู้ว่านามนามนั้น ดีหรือชั่ว เป็นต้น ฯ

ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่เอกูนวีสติ ถึง อฏฺฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถีลิงค์อย่างเดียว ฯ

ฆ. วิเสสนสัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม ๑ นิยม ๑ ฯ

ง. นิบาตนั้น สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กิริยาศัพท์บ้าง ฯ บอก อาลปนะ กาล ที่ ปริเฉท อุปไมย ปฏิเสธ ความได้ยินเล่าลือ ความปริกัป ความถาม ความรับ ความเตือน เป็นต้น ฯ

๔. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ธาตุ ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ หมวด ภู ธาตุ, หมวด รุธฺ ธาตุ, หมวด ทิวฺธาตุ, หมวด สุ ธาตุ, หมวด กี ธาตุ, หมวด คหฺ ธาตุ, หมวด ตนฺ ธาตุ, และหมวด จุรฺ ธาตุ ฯ

ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตุวาจก มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สูทำ โอทนำ ปาเจติ นาย ยัง (หรือใช้) พ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก ฯ

๕. กิริยากิตก์ คือ ฉนฺโน แปลว่า อันเขามุงแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ฉทฺ ธาตุ ในความปิด

ต ปัจจัย ธาตุมี ทฺ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นฺน แล้วลบที่สุดธาตุ ลง สิ ปฐมาวิภัตติ สำเร็จรูปเป็น ฉนฺโน ฯ

ปมชฺช แปลว่า ประมาทแล้ว ฯ สำเร็จรูปมาจาก ป บทหน้า มทฺ ธาตุ ในความประมาท ตูนาทิ ปัจจัย คือ ตูน ตฺวา ตฺวาน อุปสัคอยู่หน้า แปลงปัจจัยทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ทฺ เป็นที่สุด อยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น ชฺช สำเร็จรูปเป็น ปมชฺช ฯ

ได้เขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาดังนี้

ก. (บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต) ฯ เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ อ ปัจจัย ฯ

ข. (แม่น้ำ) ย่อมเกิดก่อน แต่ประเทศนั่น เหตุนั้น (ประเทศนั่น) ชื่อว่าเป็นแดนเกิดก่อน (แห่งแม่น้ำ) ฯ เป็นกัตตุรูป อปาทานสาธนะ อ ปัจจัย ฯ

ค. (ผู้ใด) ย่อมเป็นเอง เหตุนั้น (ผู้นั้น)ชื่อว่าผู้เป็นเอง ฯ เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ กฺวิ ปัจจัย ฯ

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าสมาส ฯ ว่าโดยชื่อมี ๖ อย่าง คือ กมฺมธารโย, ทิคุ, ตปฺปุริโส, ทวนฺทโว, อพฺยยีภาโว, พหุพฺพิหิ ฯ

นรสีโห เป็น วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส วิเคราะห์ว่า นโร สีโห อิว นรสีโห ฯ

อุปนครํ เป็น อุปสัคคปุพพกะ อัพยยีภาวสมาส วิเคราะห์ว่า นครสฺส สมีปํ อุปนครํ ฯ

๗. ในชาตาทิตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม, อิย, กิย ฯ ในปกติตัทธิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ มย ฯ

ทสฺสนีโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต ฯ วิเคราะห์ว่า ทสฺสนํ อรหตีติ ทสฺสนีโย ฯ
